

VENDIM
Nr. 38, datë 30.6.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i	Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i	“ “
Sokol Berberi	anëtar i	“ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“ “
Fatmir Hoxha	anëtar i	“ “
Gani Dizdari	anëtar i	“ “
Fatos Lulo	anëtar i	“ “
Vitore Tusha	anëtare e	“ “

me sekretare Blerina Basha (Çinari), në datën 15.4.2014 mori në shqyrtim, në seancë plenare mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 11 Akti, që i përket:

KËRKUES: Pal Bardhi

SUBJEKTE TË INTERESUAR: Skënder Spahiu, Zejnel Spahiu, Ekrem Spahiu, Sahit Spahiu (trashëgimtarë ligjorë të trashëgimlënësit Gafurr Spahiu), Lekë Shkoza, Bashkia Laç.

Zyra Vendore e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme, Laç, Kurbin.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i vendimeve nr. 1167/976, datë 29.12.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin; nr. 336, datë 25.02.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2012-953, datë 25.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi)

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/g të Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 28 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Vitore Tusha; mori në shqyrtim pretendimet e paraqitura me shkrim nga kërkuesi, që kërkoi pranimin e kërkesës dhe prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, që kërkuan rrëzimin e kërkesës dhe, pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesit i është njohur e drejta e pronësisë mbi sipërfaqen 17670 m² me vendimin nr.38, datë 23.2.1995 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave pranë Bashkisë Laç. KKKP-ja ka vendosur, gjithashtu, t'i kthejë kërkuesit në natyrë 5000 m² truall i lirë, duke caktuar dhe grupin prej tri ekspertësh për caktimin në vend të kufizimeve përkatëse, ndërsa për pjesën e mbetur 12670 m² ka vendosur kompensimin në letra me vlerë. Vendimi i KKKP-së, në pikën 4 ka përcaktuar se pronarët që kanë ndërtuar në pronat e ish-pronarit (*ku listohet me nr. rendor 1 lokali bar-bufe 140 m² i personit të interesuar Gafurr Spahiu me 140m²*), detyrohen të lidhin kontratë qiraje ose të riblejnë truallin. Ky vendim është regjistruar në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Kurbin, në datën 12.11.2002.

2. Sipas kërkuesit, nga sipërfaqja prej 5000 m² që duhet t'i kthehej në natyrë, 625 m² ishte zënë fillimisht nga shtetasi Gafurr Spahiu, i cili kishte ndërtuar Lokal-Bar-Bufe, sipas lejes së ndërtimit të dhënë nga KRRT-ja e Këshillit të Rrethit Laç, më datë 2.2.1993. Në datën 19.7.1994, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Laç ka vërtetuar gjyqësisht faktin e pronësisë për pasurinë Lokal-Bar-Bufe (dhe një garazh) duke e njohur atë pronar.

4. Në datën 20.1.1995, Gafurr Spahiu ka lidhur me Komitetin Ekzekutiv të Rrethit Laç kontratën e qirasë për truallin 140 m². Në datën 24.12.1998 sipërfaqja në fjalë është regjistruar në ZRPP. Në vitin 2003, bazuar në vendimin nr. 49, datë 5.9.2003 të Këshillit Bashkiak “Për shitjen e trojeve”, ai ka përfutur truallin prej 625 m². Në datën 17.3.2004, Gafurr Spahiu e ka tjetërsuar sipërfaqen prej 625 m² përmes kontratës së shitjes të lidhur me shtetasin Lekë Shkoza, i cili e ka regjistruar pronën po atë ditë në ZRPP.

4. Këshilli Bashkiak Laç, mbi kërkesën e Prefektit të Qarkut Lezhë dhe të disa ish-pronarëve, me vendimin nr. 18, datë 30.3.2004 vendosi shfuqizimin e vendimit të shitjes së trojeve të vitit 2003, me arsyetimin se:

“1...nuk është në përputhje me disa vendime të KKKP-së. 2. Ngarkohet seksioni i urbanistikës të bëjë saktësimin e pronave publike të bashkisë”.

5. Kërkuesi duke pretenduar se subjektet e interesuar i kanë cenuar të drejtat pronësore, në vitin 2004 i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin me kërkesë padi me objekt “Pavlefshmërinë e veprimeve juridike të kontratave të shitblerjes nr. 957 kol, datë 15.09.2003 të lidhura midis Bashkia Laç (shitësi) dhe Gafurr Spahiu (blerësi); nr. 159 kol, datë 17.3.2004 midis Gafurr Spahiu (shitësi) dhe Lekë Shkoza (blerësi)”; çregjistrim veprimesh hipotekore; sigurim padie”. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 465, datë 26.11.2004 ka vendosur rrëzimin e padisë.

6. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 857, datë 28.6.2007 ka vendosur prishjen e vendimit të mësipërm dhe kthimin e çështjes për rigjykim.

7. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 1167/976, datë 29.12.2008 ka vendosur: “Rrëzimin e kërkesë-padisë”.

8. Mbi ankimin e kërkuesit, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 336, datë 25.2.2010 ka vendosur: “Lënien në fuqi të vendimit nr. 1167/976, datë 29.12.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin”.

9. Mbi bazën e rekursit të ushtruar nga kërkuesi, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë me vendimin nr. 00-2012-953, datë 25.4.2012, në dhomë këshillimi, ka vendosur: “Mospranimin e rekursit të paraqitur nga Pal Bardhi, kundër vendimit nr. 336, datë 25.2.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë.”

II

10. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese duke pretenduar cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor, gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në aspektet e mëposhtme:

10.1 Është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë, pasi gjykatat analizojnë situatën faktike të problemit, pra nëse është kthyer apo jo fizikisht trualli dhe jo pretendimet e parashtuara në kërkesë padi në lidhje me pavlefshmërinë e lejes së ndërtimit dhe të kontratave të shitjes, si akte të cilat kanë cenuar interesat e ligjshme pronësore të kërkuesit.

10.1.1 Përfundimi në të cilin ka arritur Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, se paditësit i mungon interesi i ligjshëm për ngritjen e padisë, pasi mungon vendimi i marrë nga organi kompetent për kthimin fizik të sendit, është i pabazuar. Interesi i ligjshëm ka të bëjë me zgjidhjen e konfliktit të krijuar nga fakti se sipërfaqja prej 5.000 m², e kthyer në natyrë nga KKKP-ja dhe regjistruar në vitin 2002 në ZVRPP Kurbin, sipas akt ekspertimit të realizuar nga vetë Gjykata, ka mbivendosje me pronën e Gafurr Spahiut të tjetërsuar më pas në favor të Lekë Shkozës.

10.1.2 Edhe Gjykata e Apelit Tiranë arrin në përfundim të gabuar kur shprehet se: “vendimi i KKKP-së është në kundërshtim me ligjin për faktin se sipërfaqja prej 5.000 m² nuk mund të përcaktohet në një fazë të dytë me ekspertë të ngarkuar nga ky komision, por duhet të ishte ai që të përcaktonte këtë sipërfaqe dhe kufizimet përkatëse” ose “vendimi i KKKP-së është me të meta thelbësore të cilat e bëjnë atë të pavlefshëm dhe pa u ndrequr këto të meta paditësi nuk legjitimohet të ngrejë pretendime dhe të ketë të drejta”.

10.2 Është cenuar e drejta e mbrojtjes në drejtim të barazisë së armëve dhe të drejtës për t’u dëgjuar, pasi Gjykata e Apelit, pa e shtruar për diskutim midis palëve çështjen e vlefshmërisë së vendimit nr. 38, datë 23.2.1995 të KKKP-së Laç, arrin në përfundimin se është i pavlefshëm, duke i mohuar kërkuesit mundësinë e arsyeshme për të paraqitur argumentet në lidhje me këtë fakt.

10.3 Po ashtu, është cenuar edhe parimi i gjykatës së caktuar me ligj, pasi Gjykata e Apelit, duke shfuqizuar vendimin e KKKP-së Laç, ka tejkaluar kompetencat lëndore.

10.4 Është cenuar parimi i sigurisë juridike, pasi gjykatat i kanë dhënë fuqi prapavepruese ligjit nr. 7693/1993 “Për Urbanistikën” duke e njohur si të ligjshme lejen e lëshuar nga një organ katër muaj përpara krijimit të tij. Po ashtu, Gjykata e Apelit Tiranë nuk mund të vinte në dyshim vlerën e vendimit nr. 38, datë 23.2.1995 të KKKP-së Laç, pasi ky nuk përbën një akt administrativ, por një vendim quasi gjyqësor.

10.5 Është cenuar standardi kushtetues i arsyetimit të vendimeve gjyqësore, pasi gjykatat e dy shkallëve të para nuk i kanë dhënë përgjigje pretendimeve të parashtuara në kërkesë padi në lidhje me: (i) pavlefshmërinë e lejes së ndërtimit të datës 2.2.1993 nga KRRT-ja, organ që nuk ekzistonte në atë kohë; (ii) pavlefshmërinë e kontratës së qirasë të datës 20.1.1995 lidhur midis të paditurit Gafurr Spahiu dhe Komitetit Ekzekutiv, organ inekzistent në atë kohë; (iii) fuqinë provuese të vendimit nr. 49, datë 5.9.2003 të Këshillit Bashkiak Laç, i cili nuk është miratuar nga Prefekti, kurse pika 1 mbi shitjen e trojeve është shfuqizuar në vitin 2004.

10.6 Gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë është cenuar e drejta e ankimit dhe e aksesit, pasi shkaqet e parashtruara në rekurs kishin të bënin me zbatimin e gabuar të ligjit dhe shkelje procedurale, dhe si të tilla çështja duhet të kalonte për shqyrtim në seancë plenare dhe jo të vendosej mospranimi në dhomë këshillimi.

11. **Subjektet e interesuara**, trashëgimtarët ligjorë të trashëgimlënësit Gafurr Spahiut, kanë prapësuar në mënyrë të përmblodhur se:

11.1. Pretendimi i kërkuarit në lidhje me cenimin e aksesit në gjykatë si rezultat i moslegjitimit aktiv nga gjykata është i pabazuar, pasi ky arsyetim provon mungesën e interesit të ligjshëm në ngritjen e padisë, por nuk i ka mohuar ushtrimin e kësaj të drejte. Kërkuari është pranuar si palë paditëse në procesin civil, i cili ka kaluar të gjitha fazat duke përfunduar me vendimin objekt kundërshtimi.

11.2. Edhe pretendimi mbi cenimin e të drejtës së mbrojtjes, në drejtim të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit është i pabazuar, pasi konstatimi i pavlefshmërisë absolute të vendimit të KKKP-së është çështje e vlerësimit të fakteve nga gjykata.

11.3. Gjithashtu i pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike si rezultat i mospërcaktimit nga gjykatat të ligjit të zbatueshëm për dhënien e lejes së ndërtimit. Edhe përcaktimi nga ana e kërkuarit të vendimeve të KKKP-së si *quasi* gjyqësore është i pabazuar, pasi vendimi i Gjykatës Kushtetuese që ka përcaktuar këtë vlerë të tyre ndonëse ka vlerë të përgjithshme nuk ka fuqi prapavepruese ndaj vendimeve të dhëna, siç është edhe ai i Gjykatës së Apelit.

11.4 I pabazuar është edhe pretendimi tjetër i kërkuarit në lidhje me cenimin e standardit të arsytimit të vendimeve gjyqësore si rezultat i mosdhënies përgjigje të pretendimeve të parashtruara në kërkesë padi. Për sa kohë pretendimet e kërkuarit janë bërë objekt i analizës gjyqësore, argumentet mbi pjesë të shkëputura të vendimeve gjyqësore i paragjykojnë ato.

11.5. Në lidhje me pretendimin për cenimin e të drejtës së ankimit dhe aksesit në Gjykatën e Lartë, subjektet e interesuar prapësojnë se kjo përbën një veprimtari normale të dhomës së këshillimit, në rast se krijon bindjen që faktet e parashtruara në rekurs nuk gjejnë mbështetje në materialet e çështjes.

12. Subjekti i interesuar, Lekë Shkoza, ka prapësuar me shkrim si vijon:

12.1 Pretendimet e parashtruara nga kërkuari janë analizuar e gjykuar në tri shkallët e gjykimit, nga të cilat është konkluduar për pabazueshmërinë e tyre. Mospranimi i rekursit të paraqitur nga kërkuari konfirmon mungesën e shkeljeve procedurale që mund të kishin ndikuar në dhënien e vendimeve gjyqësore objekt kundërshtimi.

12.2 Kërkuari ka regjistruar pronën e njohur me vendim të KKKP-së Laç në kundërshtim me ligjin nr. 7843, datë 13.07.1994 “Për regjistrimin e pasurive të paluajtshme”, fakt i cili është konstatuar edhe nga grupi i auditimit të Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe grupi i kontrollit tekniko-ligjor të ZQRPP Tiranë, të cilat kanë kërkuar fshirjen e mbivendosjes së krijuar me pasurinë e regjistruar në emër të të paditurit Gafurr Spahiu, e cila nëpërmjet kontratës së shitjes i ka kaluar Lekë Shkozës.

12.3 Të pabazuara janë edhe pretendimet mbi të cilat kërkuari argumenton cenimin e aksesit në gjykatë. Regjistrimi i objektit Bar-Bufe në ZRPP është i vlefshëm, pasi edhe pse bazohet në vendimin gjyqësor për vërtetimin e faktit juridik, data e regjistrimit është përpara hyrjes në fuqi të KPC-së, që e konsideron të pavlefshëm këtë lloj regjistrimi.

12.4 Konstatimi i pavlefshmërisë absolute të vendimit të KKKP-së nga Gjykata e Apelit është i drejtë, pasi mungesa e hartës treguese të vendndodhjes së pronës është e vitit 2002, kurse vendimi KKKP-së i vitit 1995, dhe në këtë kuptim, mungesa e këtij elementi përbën një të metë thelbësore të vendimit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit

13. Kërkuari ka pretenduar se në procesin e rigjykimit të çështjes, gjykatat e dy shkallëve të para analizojnë vetëm situatën faktike të problemit, nëse është kthyer apo jo fizikisht trualli dhe jo pretendimet e parashtruara në kërkesë padi në lidhje me pavlefshmërinë e lejes së ndërtimit dhe të kontratave së shitjes, si akte të cilat kanë cenuar interesat e tij të ligjshme pronësore. Sipas tij, arsyetimi i gjykatave se paditësit i mungon interesi i ligjshëm për ngritjen e padisë, pasi mungon vendimi i marrë nga organi kompetent për kthimin fizik të sendit, është i pabazuar dhe, për rrjedhojë, i cenon të drejtën e aksesit në gjykatë.

14. Gjykata është shprehur në jurisprudencën e saj se procesi i rregullt ligjor ka si element përbërës, midis të tjerash, edhe të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, e cila nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i të drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj, lidhur me pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së (*shih vendimin nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. E drejta për t'iu drejtuar një gjykate nuk është absolute. Kjo e drejtë mund të jetë pjesë e kufizimeve (veçanërisht lidhur me kushtet e pranimit të një apelimi), por kufizimet nuk duhet të jenë të tilla sa të dëmtojnë vetë thelbin e të drejtës. Ato duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe mjetet e përdorura duhet të jenë përpjesëtimore me qëllimin që kërkohet të arrihet (*shih vendimin nr. 30, datë 17.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Gjykata është shprehur, gjithashtu, se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimes, në formë e në përmbajtje, siç sanksionohet në legjislacionin procedural, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Mostrajtimi i mjetit procedural në mënyrë substanciale cenon të drejtën e mbrojtjes të të gjykuarit dhe njëkohësisht aksesin e tij në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin nr. 21, datë 24.7.2006 të Gjykatës Kushtetuese*). Në përputhje me këtë, Kodi i Procedurës Civile, në nenin 31, e përkufizon padinë si të drejtën për t'u dëgjuar të personit që bën pretendimin, në mënyrë që gjykata ta shpallë atë të bazuar ose jo në fakte e në ligje, kurse neni 32, shkronja "a", parashikon se padia mund të ngrihet për të kërkuar rivendosjen e një të drejte ose interesi të ligjshëm që është shkelur (*shih vendimin nr. 5, datë 20.3.2006*).

17. Në jurisprudencën e saj Gjykata Kushtetuese ka pranuar, në mënyrë të vazhdueshme, se ajo ndërhyr në ato raste kur përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve e rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga neni 42 dhe 131, shkronja "f" të Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimin nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Në vështrim të sa më sipër, rezulton se në kuadër të kontrollit që Gjykata Kushtetuese ushtron në zbatim të nenit 131/f të Kushtetutës, çështjet e interpretimit të ligjit hyjnë në juridiksionin kushtetues vetëm nëse dhe për atë sa ky interpretim ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor.

18. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se kërkuesi jo vetëm e ka ushtruar lirisht dhe pa pengesa të drejtën e ngritjes së padisë duke parashtruar pretendimet përkatëse, por padia e tij është marrë në shqyrtim si nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe Gjykata e Apelit Tiranë. Gjykata vëren gjithashtu se argumentet e parashtruara nga kërkuesi në mbështetje të pretendimit për cenimin e të drejtës së aksesit në gjykatë kanë të bëjnë më së shumti të interpretimit të ligjit dhe të vlerësimit të provave, dhe si të tilla ato i takojnë juridiksionit të gjykatave të zakonshme.

19. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit është i pabazuar.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së mbrojtjes, në drejtim të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit dhe të gjykatës së caktuar me ligj

20. Kërkuesi ka pretenduar gjithashtu se Gjykata e Apelit, pa e shtruar për diskutim midis palëve çështjen e vlefshmërisë së vendimit nr. 38, datë 23.2.1995 të KKKP-së Laç, arrin në përfundimin se është i pavlefshëm, duke i mohuar kërkuesit mundësinë e arsyeshme për të paraqitur argumentet në lidhje me këtë fakt. Po ashtu, Gjykata e Apelit, duke shfuqizuar vendimin e KKKP-së Laç, ka tejkaluar kompetencat lëndore, duke shkaktuar edhe cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

21. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes palëve. E drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk duhet konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit civil por, përkundrazi, duhet që legjislacioni procedural në radhë të parë, dhe më pas gjyqtari gjatë gjykimit, t'u japin mundësi të barabarta palëve, për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njëjës

palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues, për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 19, datë 12.6.2003; nr. 23, datë 8.6.2007; nr. 34, datë 25.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimin nr. 18, datë 23.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Në jurisprudencën e saj të konsoliduar, Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 22, datë 22.7.2009; nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Në vështrim të standardit të mësipërm si dhe nisur nga natyra e pretendimeve të kërkuarit mbi procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë, Gjykata vlerëson se ato kanë të bëjë me vlerësimin e provave, mënyrën e interpretimit të fakteve dhe të zbatimit të ligjit nga ana e gjykatës së apelit.

24. Për rrjedhojë, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimet e kërkuarit për cenimin të drejtës për t'u mbrojtur, barazisë së armëve, kontradiktoritetit dhe gjykatës së caktuar me ligj janë të pabazuara.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike

25. Kërkuari ka pretenduar gjithashtu se gjykatat e zakonshme i kanë dhënë fuqi prapavepruese ligjit nr. 7693/1993 "Për Urbanistikën" duke e njohur si të ligjshme lejen e lëshuar nga një organ katër muaj përpara krijimit të tij. Po ashtu, Gjykata e Apelit Tiranë nuk mund të vinte në dyshim vlerën e vendimit nr. 38, datë 23.2.1995 të KKKP-së Laç, pasi ky nuk përbën një akt administrativ, por një vendim *quasi* gjyqësor. Sipas kërkuarit, duke vepruar në këtë mënyrë, gjykatat kanë cenuar parimin e sigurisë juridike.

26. Jurisprudenca kushtetuese konceptin e sigurisë juridike, të së drejtës së fituar, të pritshmërisë së ligjshme dhe të besimit të qytetarëve te shteti i referon te parimi i shtetit të së drejtës. Për sa i përket të drejtave të fituara si element i parimit të sigurisë juridike, Gjykata është shprehur se çdo proces ku vihen në dyshim të drejtat e fituara nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të "procesit të rregullt" përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku pretendohet cenimi i të drejtave të fituara dhe siguria juridike që rrjedh prej tyre (*shih vendimin nr. 20, datë 29.9.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Duke iu referuar vendimeve objekt kundërshtimi, Gjykata konstaton se gjykatat i kanë dhënë përgjigje të arsyetuar pretendimit të kërkuarit në lidhje me lejen e ndërtimit, duke argumentuar se: "... lidhur me dyshimet e palës paditëse mbi vërtetësinë dhe ligjshmërinë e "lejes së ndërtimit" ...gjatë këtij procesi gjyqësor nuk u arrit të provohet apo argumentohet me prova bindëse "falsiteti i lejes së ndërtimit". Gjithashtu, nga pala paditëse në asnjë moment të këtij gjykimi nuk u kërkuar "goditja për falsitet" e asnjë akti në shqyrtim ..."

28. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata çmon se dhe pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike në rastin konkret lidhet gjithashtu me procesin e të provuarit dhe me mënyrën e interpretimit dhe zbatimit të ligjit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, dhe, si i tillë, edhe ky pretendim nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

D. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor

29. Sipas kërkuarit, gjykatat e dy shkallëve të para nuk i kanë dhënë përgjigje pretendimeve të parashtruara në kërkesë padi në lidhje me: (i) pavlefshmërinë e lejes së ndërtimit të datës 2.2.1993 nga KRRT-ja, organ që nuk ekzistonte në atë kohë; (ii) pavlefshmërinë e kontratës së qirasë të datës 20.1.1995 lidhur midis të paditurit Gafurr Spahiu dhe Komitetit Ekzekutiv, organ inekzistent në atë kohë; (iii) fuqinë provuese e vendimit nr. 49, datë 05.09.2003 të Këshillit Bashkiak Laç, i cili nuk është miratuar nga Prefekti, kurse pika 1 mbi shitjen e trojeve është shfuqizuar në vitin 2004.

30. Gjykata, paraprakisht, konstaton se kërkuari ka parashtruar në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë vetëm pretendimin në lidhje me pavlefshmërinë e lejes së ndërtimit, ndërkohë që mungojnë argumente në lidhje me dy pretendimet e tjera.

31. Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar se, në kuptim të nenit 131/f dhe 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, individit mund t'i drejtohet kësaj Gjykate për pretendime që lidhen me cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

Juridiksioni kushtetues për shkeljen e të drejtave themelore për një proces të rregullt ligjor bëhet i mundur kur shterohen mjetet juridike të ankimit në gjykatat e zakonshme (*shih vendimet nr. 1, datë 25.1.2010; nr. 36 datë 10.11.2010, të Gjykatës Kushtetuese*). Shterimi i mjeteve juridike përbën kusht paraprak që duhet të përmbushet nga individ, përpara se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individ t'i jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, por edhe që të gjitha pretendimet që ngre në këtë Gjykatë t'i ketë paraqitur më parë në këto instanca të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimet nr. 32, datë 28.12.2009; nr. 6, datë 4.3.2010; nr. 15, datë 19.4.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Në kuptim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit që lidhen me cenimin e standardit kushtetues të arsyetimit të vendimit nuk janë ngritur më parë në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm dhe në këtë vështrim, kërkuari nuk legjitimohet të vërë në lëvizje juridiksionin kushtetues për këto dy pretendime.

33. Për sa i përket pretendimit në lidhje me pavlefshmërinë e lejes së ndërtimit, Gjykata, bazuar edhe në përfundimet mbi moscenimin e parimit të sigurisë juridike (§ 27), vlerëson se edhe ky pretendim i kërkuarit është i pabazuar.

E. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë

34. Sipas kërkuarve, Gjykata e Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi, ka cenuar të drejtën e ankimit efektiv, të drejtën për t'u dëgjuar si dhe standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor. Edhe pse kërkuarit parashtrinë në rekurs shkelje të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nga gjykatat më të ulëta si dhe shkaqe të parashikuara nga neni 472 i KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit, pa u shprehur për shkaqet konkrete të mosprimit.

35. Neni 43 i Kushtetutës parashikon se “kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe”. Në jurisprudencën e kësaj Gjykate, e drejta e ankimit është vlerësuar si mundësi e çdo individ për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individit) të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 5, datë 2.3.2010; nr. 12, datë 14.4.2010; nr. 14, datë 26.3.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

36. Në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit, ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale civile/penale, është pjesë e të drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë. Gjykata ka vlerësuar edhe më parë se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i të drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009 dhe nr. 7, datë 11.3.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

37. Nga rrethanat e çështjes konkrete rezultojnë se kërkuari ka paraqitur rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë, që la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2012-953, datë 24.4.2012, vendosi mospranimin e rekursit, në dhomë këshillimi.

38. Bazuar në standardet kushtetuese mbi të drejtën e ankimit efektiv, karakteristikat e procesit të shqyrtimit paraprak të rekursit nga Kolegji Civil, në dhomë këshillimi, në mungesë të palëve dhe, po ashtu, në referim të rrethanave të çështjes, Gjykata vlerëson se kërkuari ka pasur në dispozicion mjetin procedural të rekursit në Gjykatën e Lartë, të cilin e ka ushtruar pa asnjë pengesë, duke parashtruar pretendimet e tij në lidhje me mosrespektimin e elementëve të së drejtës për një proces të rregullt ligjor në proceset gjyqësore të zhvilluara në shkallët më të ulëta të gjyqimit, për të cilat kanë marrë një përgjigje të arsyetuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë.

39. Vendimi i dhënë në dhomën e këshillimit nuk përbën cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi Kolegji i Gjykatës së Lartë ka vepruar në përputhje me kërkesat e Kodit të Procedurës Civile dhe nuk ka marrë atribut që i takojnë seancës gjyqësore. Nga ana tjetër, edhe arsyetimi i këtij vendimi nuk paraqet ndonjë mangësi, e cila mund të ndikojë negativisht në këtë drejtim. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mosprimit të rekursit nga ana e kolegjeve të saj gjatë shqyrtimit të tij paraprak në dhomën e këshillimit.

40. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për cenimin e të drejtës së ankimit efektiv, të aksesit, dhe të standardit të arsyetimit, gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, janë të pabazuara.

41. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkuesi për cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut janë të pabazuara dhe, për rrjedhojë, kërkesa duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f”, dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

Rrëzimin e kërkesës.¹

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj, Fatos Lulo

Anëtarë pjesërisht kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vitore Tusha

¹ Kryetar B. Dedja dhe gjyqtar F. Hoxha votuan pjesërisht kundër me argumentin e shfuqizimit vetëm të vendimit të Gjykatës së Lartë, kurse gjyqtare V. Tusha votoi edhe për shfuqizimin e Gjykatës së Apelit Tiranë.